

4. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
5. Педагогика : учебное пособие для студентов педагогических вузов и педагогических колледжей / под ред. П. И. Пидкасистого. Москва : Педагогическое общество России, 1998. 640 с.
6. «Про дошкільну освіту»: Закон України від 11.07.2001 р. № 2628-III (у редакції наказу від 01.01.2021 № 978-IX) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення: 12.06.2022).

Максименко О. О.,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України
osmaksku@ukr.net*

УПРАВЛІННЯ ШКІЛЬНОЮ ОСВІТОЮ В ТЕРМІНАХ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Спрямування зусиль на залучення громадянського суспільства задля створення у шкільній освіті моделі формального-неформального управління веде до зміни формату функціонування останнього та вимагає вибудови цілісної дієвої структури сталих зав'язків, механізмів та засад. Для означення цього процесу використовується перелік загальноприйнятих термінів освітньої галузі, серед яких освітнє адміністрування, децентралізація, управління / менеджмент, школо-базоване управління / менеджмент, автономія.

Термін «керування освітньою галуззю / освітнє адміністрування» (educational administration) може стосуватися як окремої частини так і усїєї освітньої системи [1].

Термін «управління / менеджмент (management)» використовують для сукупного виокремлення трьох основних завдань, серед яких керівництво / нагляд та відповідальність за роботу інших працівників, розподіл праці, а також ресурсів і фінансів для отримання результату та прийняття рішень [2].

З метою позначення процесу та втілення неформальної суспільної складової в управлінні на противагу вертикальній владі використовується термін «партисипативне управління» (participative / participatory management). Саме цей термін прийнятий як практика надання членам групи, наприклад працівникам компанії чи громадянам певної громади, можливості брати участь у прийнятті організаційних рішень, а також означає управління, засноване на участі усіх працівників організації у прийнятті управлінських рішень [2, 48].

В адміністративному розумінні за втілення принципу територіальної організації влади, термін партисипативного управління (participative

management) дотичний до управління територіальною громадою, яка серед інших питань опікується освітою. Останній визнається перспективним та ефективним напрямом суспільної діяльності у різних напрямках [2, 48].

Оскільки питання сучасного тлумачення термінів управління та менеджменту є проблемним, йому приділяється значна увага. На думку Г. Тимошко, деякі дослідники вважають, що поняття «управління» є більш широким, оскільки застосовується до різних систем. «Управління» і «менеджмент» в одних і тих же сучасних соціальних системах (організаціях) можна певною мірою ототожнювати і часто використовувати як тотожні [3].

В українській мові є два слова для позначення процесу організації і спрямування дій, а саме: управління та керування / керівництво. За Словником української мови «управління» позначає дію у значенні управляти та те саме, що керувати [4, 468]. У першому випадку управляти має значення спрямовувати діяльність, роботу кого-, чого-небудь; бути на чолі когось, чогось чи керувати, а також спрямовувати хід якогось процесу, впливати на розвиток, стан чого-небудь [4, 469].

У іншому випадку, керування / керівництво означає дію за значенням керувати [5, 143]. Керувати – це спрямовувати діяльність кого-, чого-небудь; бути на чолі когось, чогось; давати вказівки; розпоряджатися [5, 144].

Вищевикладене надає підставу для узагальнення, а саме: управління охоплює широкий перелік значень для відображення багатоаспектних дій у контексті освітньої сфери. Саме тому смислові та сутнісні зміни ведуть до розширення значення управління для позначення і широкого застосування та характеристики процесів всебічної взаємодії зацікавлених осіб та спільноти в освітній галузі у цілому та у ланці шкільної освіти. Це дозволяє, на наш погляд, висловити думку про необхідність спрямування більшої уваги на ширше впровадження українських відповідників з метою використання наявних ресурсів мови та подальшого її розвитку у контексті суспільних змін та виникаючих новацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Education (n.d.) In UNESCO Thesaurus. Retrieved from <http://vocabularies.unesco.org/browser/thesaurus/en/page/mt1.20>
2. Семяновський В. М., Партисипативне управління як модель управління територіальними громадами. (2018). Статистика України, 1, 47–51. <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3424>
3. Тимошко Г. М. Сутність поняття «управління» та «менеджмент» в педагогічній теорії і практиці. (2011). Теорія та методика управління освітою, 7. http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ttmuo/2011_7/13.pdf
4. Словник української мови: в 11 томах. – Том 10, 1979.
5. Словник української мови: в 11 томах. – Том 4, 1973.